

Alþingi

Austurstræti 6-8
150 Reykjavík

Reykholti, 29. september 2026
2609042 AS

Efni: Umsögn Bláskógabyggðar um frumvarp til fjárlaga 2027, 1. mál.

Hækkun virðisaukaskatts á baðlón:

Af hálfu Bláskógabyggðar er gerð alvarleg athugasemd við áform sem koma fram í fjárlagafrumvarpi um hækkun virðisaukaskatts á baðlón úr 11% í 24%.

Þessi aðgerð snýr að langmestu leyti að ferðaþjónustu á landsbyggðinni, enda eru nærri því öll baðlónin staðsett þar. Innan Bláskógabyggðar hafa tvö ný baðlón verið tekin í gagníð á einu ári. Annars vegar nýtt baðlón Laugaráslagoon í Laugarási og hinsvegar endurnýjað og stækkað baðlón Fontana á Laugarvatni. Fjárfesting í starfsemi baðlóna og tengdum rekstri á Suðurlandi nemur yfir 35 milljörðum króna og þau skapa rúmlega 400 heilsársstörf. Óbein og afleidd starfsemi og fjárfesting er ekki talin með. Skattbreytingin getur veikt fjárfestingu og atvinnuuppbyggingu á landsbyggðinni og haft áhrif á samkeppnishæfni hennar. Uppbygging baðlóna hefur fjölgað áfangastöðum ferðamanna á landsbyggðinni og verið mikilvægur þáttur í því að ferðamenn dvelji lengur á landsbyggðinni og skilji þar með eftir meiri tekjur fyrir samfélögin. Áformin ganga því gegn stefnu stjórnvalda um að dreifa ferðamönnum um landið og skapa ávinning fyrir samélög um allt land.

Hækkun vsk á að taka gildi um næstu áramót og er því harðlega mótmælt að skattabreytingar séu gerðar með svo skömmum fyrirvara. Forsendur fjárfestinga og áætlanagerð baðlóna er sett í uppnám til framtíðar og hefur þegar leitt til þess að uppbyggingaráform hafa verið sett í biðstöðu, svo sem er reyndin hvað varðar byggingu hótels við Laugaráslagoon. Heilsársstörf í ferðaþjónustu eru lögð að veði og hætt við að við hverfum aftur til þess tíma þegar starfsemi í ferðaþjónustu var aðeins haldið úti hluta ársins.

Bláskógabyggð hefur þegar lagt mikið fé í uppbyggingu innviða vegna starfsemi baðlóna og mikil fjárfesting er framundan, einkum á sviði aukinnar öflunar á heitu og köldu vatni. Dragi td úr þörf fyrir heitt vatn vegna samdráttar í starfseminni mun Bláskógabyggð ekki fá þá fjárfestingu til baka með eðlilegum hætti.

Í Bláskógabyggð komu áhrif af minnkaðri starfsemi Fontana á Laugarvatni á 10 mánaða framkvæmdatíma vegna endurnýjunar lónsins vel í ljós, en þá dróst saman í gisti- og veitingastarfsemi í þorpinu og velta í verslun staðarins minnkaði. Áhrif vsk-hækkunarinnar geta með sama hætti náð útfyrir starfsemi baðlónanna.

Bláskógabyggð mótmælir áformum um hækkun virðisaukaskatts af starfsemi baðlóna og telur hana muni hamla uppbyggingu og vexti og óforsvaranlegt sé að gera breytinguna með svo skömmum fyrirvara. Eðli viðskipta innan ferðaþjónustu eru þannig að þjónusta er seld langt fram í tímann í gegnum samninga við ferðaskipuleggjendur. Ljóst er að rekstraraðilar baðlóna munu ekki geta tekið vsk hækkunina á sig og verða því þegar gerðir samningar í uppnámi, nái breytingin fram að ganga. Reynslan hvað varðar gjaldtöku af skemmtiferðaskipum, sem ákveðin var með afar skömmum fyrirvara, er sú að verulega hefur dregið úr komum skemmtiferðaskipa í margar hafnir. Hætt er við að

áhrif hvað varðar hækkanir á vsk af baðlónum verði sambærilegar og leiði breytingin því til samdráttar í tekjum ríkissjóðs.

Náttúru- og innviðagjald:

Sveitarstjórn Bláskógabyggðar leggst ekki alfarið gegn aukinni þátttöku ferðamanna í kostnaði við viðhald og uppbyggingu ferðamannastaða. Útfæra þarf gjaldtökuna með betri hætti en lagt er til í frumvarpsdrögum, huga að fjárhæðum og því hvað er innifalið og ekki takmarka hana landfæðilega eins og tillagan gerir ráð fyrir. Þeir þrír ferðamannastaðir sem gjaldtakan beinist að eru allir í einu sveitarfélagi, Bláskógabyggð. Afar sérstakt er að velja þrjá áfangastaði sem allir eru á svo afmörkuðu landsvæði sem raun ber vitni. Áform um gjaldtöku munu þó hafa mun víðtækari áhrif.

Á landsvísu: Hætt er við því að stöðug aukning á álögum hér á landi geri það að verkum að ferðamenn velji að ferðast frekar til annarra landa. Meðal helstu samkeppnissvæða Íslands á ferðamannamarkaði eru Noregur og Finnland. Neikvæð áhrif fyrir ferðapjónustu á Íslandi geta orðið talsverð, velji ferðamenn að fara frekar á aðra staði á norðurslóðum, að ógleymdum áhrifum á tekjur ríkissjóðs.

Á Suðurlandi: Aðgerðinni er beint gegn Suðurlandi, þar sem uppbygging og fjárfesting í innviðum ferðapjónustu hefur verið hvað mest á landsbyggðinni, svo sem í gistingu og afþreyingu. Fækkun ferðamanna á Suðurlandi setur ferðapjónustuna á svæðinu í uppnám. Suðurland er í samkeppni við önnur svæði á Íslandi, ekki síst höfuðborgarsvæðið.

Innan Bláskógabyggðar: Aðgerðin mun hafa mikil áhrif í Bláskógabyggð og nágrannasveitarfélögum, bæði á rekstur einstaka fyrirtækja, á vilja og getu til að fjárfesta og á íbúabróun og tekjur sveitarfélagsins, þar sem störfum mun fækka. Allir áfangastaðir ferðamanna við Gullna hringinn, sem eru í dag mun fleiri en þeir þrír sem eru í eigu ríkisins, munu verða fyrir miklum áhrifum, fækki þeim ferðamönnum sem fara Gullna hringinn.

Ein af áherslum frumvarpsins snýr að því að dreifa ferðamönnum víðar um landið. Eins og þeir sem þekkja sem hafa komið að stefnumörkun í ferðapjónustu þá fæst dreifing ferðamanna með því að búa til segla og fjölga stöðum þar sem ferðamenn kjósa að stoppa og dvelja lengur, eins og hefur verið gert á Suðurlandi og ekki síst við Gullna hringinn. Það er kolröng nálgun að ætla að dreifa ferðamönnum með þeim hætti að fæla þá frá helstu náttúruperlum landsins. Þá verður það einnig að vera raunhæft að önnur svæði séu tilbúin að taka við þeim ferðamönnum sem munu vilja skoða önnur svæði á Íslandi og til þess þarf uppbygging að eiga sér stað og ekki síst þjónusta á vegum ríkisins, svo sem vetrarþjónusta á vegum, löggæsla og sjúkraflutningar.

Áformin sem birtast í lagasetningunni eru ekki í neinu samræmi við þá vinnu sem Gullna hrings svæðið hefur tekið þátt í með ríkinu um að efla þessa staði, svo sem í gegnum verkefni um fyrirmyndaráfangastaði (Vörður), sem allir staðirnir þrír tóku þátt í. Það verkefni snérist einnig um aðgangsstýringar og var þar áhersla á að slíkri stýringu mætti ná með bilastæðagjöldum.

Af hálfu Bláskógabyggðar er mótmælt þeirri mismunun og röskun á samkeppnisstöðu sem fyrirtæki á svæðinu verða fyrir vegna gjaldtökunnar, umfram önnur fyrirtæki í sama geira á öðrum landssvæðum. Þá er sérstaklega áréttað að það tekjumódel sem Þingvallapjóðgarður hefur unnið eftir hefur virkað vel og gert þjóðgarðinum kleift að standa undir því álagi og kostnaði sem fylgir þeim fjölda ferðamanna sem sækja staðinn heim. Það má teljast afar undarlegt að til standi að raska því módeli.

Sértæk gjaldtaka af hálfu ríkisins sem beinist að fáum stöðum á litlu landsvæði kann ekki góðri lukku að stýra. Mun eðlilegra væri að láta passann ná til allra ferðamannastaða ríkisins á landinu. Slíkt hefði í för með sér jákvæðari upplifun (meira innifalið) og hvata til að heimsækja fleiri staði. Á fundi með ráðherra ferðamála sem haldinn var á Suðurlandi í lok september kom fram að upphaflegar hugmyndir hefðu snúið að mun fleiri áfangastöðum en þeim þremur sem frumvarpið tekur til. Helstu áfangastaðir ferðamanna á Suðurströndinni eru ýmist í einkaeigu eða eigu sveitarfélaga, með Skaftafell og Jökulsárlónið sem undantekningu. Fleiri áfangastaðir í eigu ríkisins

eru í öðrum landshlutum. Önnur leið væri að allir ferðamenn greiði hóflegt gjald við komu eða brottför sem nýta mætti til innviðauppbýggingar og viðhalds. Sú gjaldtaka sem áformuð er verður að teljast flókin og kostaðarsamt að framfylgja innheimtu og eftirliti. Gagnrýnt er að aðrir kostir hafi ekki verið skoðaðir og metnir.

Af hálfu Bláskógabyggð er kallað eftir samtali við ríkisvaldið um gjaldtöku á ferðamannastöðum og útfærslu þess og óskað eftir að koma fyrir fund fjárlaganefndar Alþingis vegna málsins.

Framlög til innleiðingar farsældarlaga:

Gerð er athugasemd við niðurfellingu framlaga til innleiðingar farsældarlaga (lög um samþætta þjónustu í þágu farsældar barna), en eins og fram kemur í nýlegri úttekt Ríkisendurskoðunar er innleiðingu laganna hvergi nærri lokið. Í frumvarpinu kemur fram að skerða á framlög til Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga sem hefur annast úthlutun framlaganna um 1,1 milljarð kr. Skerðingin nemur því hærri krónutölu en framlag síðast árs var, en það var 1,04 milljarðar kr. Það verður að teljast undarleg ráðstöfun að skerða framlögin meira en sem nemur því sem lagt var til málefnsins.

Framlög til samgöngumála:

Í frumvarpinu er gert ráð fyrir lækkun framlaga til samgöngumála og gerir sveitarstjórn Bláskógabyggðar athugasemdir við það. Mikil og viðvarandi þörf er fyrir úrbætur í samgöngumálum.

Kílómetragjald:

Af hálfu sveitarstjórnar Bláskógabyggðar er lagst gegn áformum um hækkun kílómetragjalds. Hækkunin kemur sérstaklega illa út fyrir íbúa á landsbyggðinni sem þurfa að sækja þjónustu um langan veg.

Virðingarfyllt,

Ásta Stefánsdóttir
Sveitarstjóri Bláskógabyggðar